

Yatırım Teşvik Uygulamaları

PricewaterhouseCoopers (www.pwc.com) is the world's largest professional services organisation. Drawing on the knowledge and skills of more than 125,000 people in 142 countries, we build relationships by providing services based on quality and integrity.

PricewaterhouseCoopers provides a full range services including assurance, accounting and tax advice, financial advisory services including mergers & acquisitions, business recovery and project finance; global risk management solutions, human resource services, company administration services and training through a global network of professionals.

PricewaterhouseCoopers operating in Turkey since 1981, consists of 4 offices; 2 in İstanbul, one in Ankara and one in İzmir, with 15 partners and more than 550 professional staff.

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Türkiye

Yatırım Teşvik Uygulamaları

Bu kitapçık Türkiye’de yatırım yapmayı düşünenlere yardımcı olmak için hazırlanmıştır. Türkiye içinde ve dışındaki bireyleri ve şirketleri bilgilendirmek amacıyla Türkiye içindeki en yaygın yatırım çeşitleri anlatılmıştır. Bu doküman, Türkiye’de Aralık 2003 itibarıyla yürürlükte olan vergi kanunları ve uygulamaları göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

Bu kitapçık yatırım konusunda tavsiye vermekten ziyade daha çok açıklayıcı niteliğe sahiptir. Okuyucularımıza bir karar vermeden önce bir profesyonele danışmalarını önemle tavsiye ediyoruz. Ayrıca Türkiye’deki vergi düzenlemelerinin sıklıkla değiştiğinin de göz önüne alınması gerekmektedir.

Daha fazla bilgi için, lütfen Türkiye’deki PricewaterhouseCoopers ofisi ile görüşün.

İÇİNDEKİLER

I.	Türkiye'deki Yatırım Teşvik Uygulamalarına Genel Bakış	5
II.	Devlet Yardımları	6
A.	Genel Gereklilikler	6
	1. Yatırım Teşvik Belgesi (YTB)	6
	2. Bölgesel ve Sektörel Sınıflandırma	6
	2.1 Bölgelerin Sınıflandırılması	6
	2.2 Özellikli Yatırımlar	7
	3. Asgari Sabit Yatırım ve Gerekli Sermaye Tutarları	7
	4. Prosedürel Şartlar	8
	5. YTB'nin Revizesi ve Uzatılması	9
	5.1 Revize	9
	5.2 Uzatma	10
	6. Yatırımların Tamamlanması	10
B.	Sağlanan Devlet Yardımları	11
	1. Gümrük Vergisi ve Fon İstisnası	11
	2. Yatırım İndirimi	12
	2.1 Yatırım İndirimi Matrahı ve Oranı	12
	2.2 Kabul Edilebilir Harcamalar	12
	2.3 Yatırım İndiriminin Endekslenmesi	13
	2.4 Sabit Varlıkların Satışı	13
	3. KDV Primi ve İstisnası	13
	3.1 Türkiye'de KDV	13
	3.2 Makine ve Teçhizat için KDV İstisnası	13
	4. Damga Vergisi ve Harç İstisnası	14
	5. Yatırım Teşvik Fonundan Kredi Tahsisi	15
	6. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere Yönelik Teşvikler	16

III. Olağanüstü Hal Bölgesindeki ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere Yönelik Yatırımlara Yönelik Teşvikler	18
1. 4325 Sayılı Kanunun Amacı	18
2. Bölgesel Sınıflandırma	18
3. Gelir Ve Kurumlar Vergisi İstisnası	18
4. Diğer Teşvikler	19
4.1 4325 Sayılı Kanun Çerçevesinde Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi	19
IV. Serbest Bölgelerde Sağlanan Teşvikler	20
1. Gelir Ve Kurumlar Vergisi	20
2. KDV	20
3. Gümrük Vergisi	21
4. Damga Vergisi	21
5. Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu	21
6. Diğer Vergi, Resim Ve Harç Uygulamaları	21
V. Damga Vergisi Ve Harç Muafiyeti - 3505 Sayılı Kanun	22
VI. Yap-İşlet-Devret (YİD) ve Yap-İşlet (Yİ)	23
1. Yap-İşlet-Devret Modeli	23
2. Yap-İşlet Modeli	23
VII. Teknoparklarda Uygulanan Teşvikler	24
VIII. Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinde ve Devrinde Elde Edilecek Kazançlara Uygulanan Vergisel Teşvik	25
Ek I Gelişmiş Yörelere Tüm Yatırım Cinsleri İçin Teşvik Belgesi Düzenlenebilecek Konular	26
Ek II YTB Uygulamaları Yetkili Odalarca İşlemlerden Geçirilecek Yatırımlar	28
Ek III Şu Anda Faaliyette Olan Serbest Bölgeler	29

I. Türkiye’deki Yatırım Teşvik Uygulamalarına Genel Bakış

Türkiye’deki yatırım teşvik uygulamaları şu ana başlıklar altında sınıflandırılabilir;

- Yatırımlarda Devlet Yardımları,
- Az Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Bölgelere Yönelik Teşvikler,
- Serbest Bölgelerde Sağlanan Teşvikler
- İhracat İşlemlerinde Vergi, Resim, Harç İstisnası Uygulamaları
- Gümrük İşlemlerinde Sağlanan Teşvikler ve Avantajlar
(Örn: Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri, Basitleştirilmiş Usuller, Elleçleme İşlemleri, Bağlayıcı Tarife Bilgisi Alma Hakkı.....)
- Ar-Ge Yardımları
- Çevre Koruma Yardımları
- Yurtiçi, Yurtdışı Uluslararası İhtisas Fuarları Yardımları
- Patent, Faydalı Model Belgesi ve Endüstriyel Tasarım Tescili Harcamalarının Desteklenmesi
- Yurtdışı Ofis-Mağaza, İşletme-Marka Tanıtım Faaliyetleri Yardımları
- Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinden ve Devrinden Edilecek Kazançlara Yönelik Teşvik

Devlet Yardımlarının öncelikli amacı bölgeler arası eşitsizlikleri kaldırmak, sermayenin yapılandırılmasına devlet tarafından katılımın artırılması ve istihdamı artırıcı yöndeki girişimleri desteklemektir. Ayrıca bu yatırımlar, yabancı sermayenin ülkeye girişini sağlayarak, gelişmiş ve uygun teknolojiyi yaratmakta ve uluslararası yükümlülükleri ihlal etmeden rekabeti sağlayacak girişimleri kolaylaştırmaktadır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan bölgelerdeki yardımlar istihdamı vergi istisnası ve yatırımcılara tahsis edilecek olan arazi ile arttırmayı hedeflemektedirler.

Serbest Bölgeler, Türkiye sınırları içinde yer almasına rağmen, birçok vergi ve gümrük uygulaması açısından ülke sınırlarının dışında kabul edilen bölgelerdir. Serbest Bölge Kanunu’yla sağlanan avantajlar ana hatlarıyla, bireyler ve kurumlar için vergi istisnasını, ithalatta ve eşya teslimlerinde KDV istisnasını ve eşyaların Serbest Bölge’ye girişinde gümrük vergisi istisnasını içermektedir. *

* Serbest Bölgeler kitapçığımızı “www.vergiportali.com” adresinden ulaşabilirsiniz.

II. Devlet Yardımları

Genel olarak, devlet yardımları vergisel ya da vergisel olmayan teşvikler olarak sınıflandırılabilir. Vergisel teşvikler, gümrük vergisi ve harç istisnasını, %40 oranında yatırım indirimini, KDV istisnasını, ve damga vergisi ve harç istisnasını içermektedir. Vergisel olmayan teşvikler ise, arazi tahsisini ve Yatırım Teşvik Fonundan sağlanacak krediyi içermektedir.

A. Genel Gereklilikler

I. Yatırım Teşvik Belgesi

Yatırım indirimi dışındaki yatırımlarda devlet yardımlarından yararlanmanın öncelikli şartı, Yatırım Teşvik Belgesi (YTB) sahibi olmaktır.

YTB, Hazine Müsteşarlığınca (Hazine) yatırımcılara yatırımları sebebiyle verilen ve yatırım indirimi dışındaki vergisel avantajlardan faydalanabilmeyi sağlayan belgedir.

Aşağıda bu vergisel avantajlardan yararlanmak amacıyla YTB verirken dikkate alınan bölgesel kategorileri ve devamında da başvuru ile ilgili prosedürler yer almaktadır.

2. Bölgesel ve Sektörel Sınıflandırmalar

2.1 Bölgelerin Sınıflandırılması

Türkiye’de bulunan bölgeler, yardımlarla ilgili yasal düzenlemeler de göz önüne alınarak, aşağıdaki öncelik gruplarına ayrılmıştır.

- Gelişmiş bölgeler İstanbul ve Kocaeli şehirlerini ve il sınırlarını, Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Antalya gibi metropoliten alanları (Büyükşehir Belediyesi sınırları içi) içermektedir.
- Kalkınmada öncelikli yöre kapsamındaki iller, Adıyaman, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ardahan, Artvin, Bartın, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada dahil) Çankırı, Çorum, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kars, Kastamonu, Kırıkkale, Kırşehir, Kilis, Malatya, Mardin, Muş, Nevşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Rize, Samsun, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Van, Yozgat ve Zonguldak illerini içermektedir.
- Normal bölgeler yukarı belirtilmeyenlerin dışında kalanlardır.

2.2 Özellikli Yatırımlar

Devlet yardımlarından yararlanacak yatırımlar Normal ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen Organize Sanayi Bölgelerinde gerçekleştirilebilmektedir. Ancak, gelişmiş bölgelerde sadece Ek-1'de listelenen özel sektörlerde yapılan yatırımlar, yatırım teşvikten yararlanabilmektedir.

3. Asgari Sabit Yatırım ve Gerekli Sermaye Tutarları

Bir YTB'ne bağlanabilmesi için gerekli asgari sabit yatırım tutarları (küçük ve orta ölçekli işletmelerin haricinde), aşağıda belirtilmiştir:

- Kalkınmada Öncelikli Yörelere : 200 milyar TL
- Normal ve Gelişmiş Yörelere : 400 milyar TL

Finansal kiralama şirketleri tarafından yapılacak YTB başvurularında asgari yatırım tutarları yukarıda belirtilen tutarların %25'idir.

Bunlara ilave olarak, yatırımı finanse etmede kullanılan öz sermaye-toplam yatırım oranının olması gereken minimum değerler aşağıda belirtilmiştir:

Teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların finansmanında uygulanabilecek asgari özkaynak oranı %20'dir.

Ancak,

- a) Yap-İşlet veya Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde gerçekleştirilecek yatırımlarda,
- b) Kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları yatırımlarda,
- c) Finansal kiralama şirketlerinin yapacakları kiralama yatırımlarında,
- d) Tersane, gemi inşa ve yat inşa yatırımlarında,
- e) Uçak ve helikopter ithali yatırımlarında,

bu sınıra bağlı kalmaz. Yap-İşlet veya Yap-İşlet-Devret modeli ile gerçekleştirilecek yatırımlarda ilgili mevzuatında asgari özkaynak oranı belirlenmiş ise bu oran dikkate alınır.

Teşvik belgesinde "yatırımın finansmanı" başlığı altında "yabancı kaynaklar" bölümünde yer alan iç kredi, dış kredi ve döviz kredisinin karşısında yazılan tutarların kullanılması esas olmakla birlikte, firma tarafından talep edilmesi halinde teşvik belgelerinde öngörülen özkaynak ve yabancı kaynak oranını bozmamak ve yabancı kaynaklar bölümünde yer alan toplam tutarın Maliye Bakanlığınca her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranları dikkate alınmak (bir önceki yıl yeniden değerlendirme oranı iki kat uygulanmak) suretiyle tespit edilecek değerini aşmamak kaydıyla, iç kredi, döviz kredisi ve/veya dış kredi bankalarca veya özel finans kurumlarınca doğrudan kullanılabilir.

4. Yatırım Teşvik Belgesi için Gerekli Başvuru Şartları

Teşvik belgesi düzenlenebilmesi için gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, iş ortaklıkları (adi ortaklık), kamu kurum ve kuruluşları (genel ve katma bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların sermaye bileşimindeki hisse oranları %50'yi geçen kurum ve kuruluşlar) ve kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler ve vakıflar ile yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri müracaat edebilir. Kurulacak şirketler adına ve tamamlanmış yatırımlara ilişkin olarak teşvik belgesi düzenlenmez. Ancak, yabancı sermayeli yatırımlarda kurulacak anonim ve limited şirketler ile kurulacak şubeler için müracaat edilebilir.

Yabancı ortaklı anonim şirketler veya şubeleri YTB için Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne başvurabilir. Tutarı 4 trilyon TL'nin altında olan ve Ek-2'de listelenen üretim ve tarım sanayii ile ilgili yatırımlar için doğrudan ilgili bölgede bulunan Sanayi Odalarına başvurulabilir. Diğer başvurular doğrudan Hazine Müsteşarlığına yapılmalıdır.

Yardımlardan faydalanmak isteyen yatırımcıların müracaatında aranacak belgeler:

- Bir nüsha yatırım bilgi formu,
- Müsteşarlığa yapılacak müracaatlarda;
 - kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlarda 200 milyon Türk Lirası,
 - normal ve gelişmiş yörelerde yapılacak yatırımlarda 400 milyon Türk Lirası

tutarındaki meblağın, saymanlığın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası,

- odalara yapılacak müracaatlarda ise;
 - yukarıda belirtilen meblağın 100 milyon Türk Lirası tutarındaki kısmının ilgili odanın hesabına yatırıldığını gösterir makbuz nüshası ile
 - bakiye kısmının saymanlığın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası,
- İthal edilen ve yerli alınan makina ve teçhizat için hazırlanmış global listeler,
- Yerli ve ithal makinaları değerlendirilmesi için gerekli olan makina ve teçhizatın proforma faturaları ve katalogları,
- Geçerli Kapasite Raporu (tevsî, modernizasyon vb.)
- Turizm yatırımları için turizm yatırım belgesi, eğitim yatırımları için Milli Eğitim Bakanlığından alınan Kurum Kuruluş Belgesi,
- Yapı-inşaat yatırımları için yetkili birimden sağlanan iş durum belgesi,

- Madencilik yatırımları için, Maden İşletme Ruhsatının ve İzninin noter onaylı kopyası (Yabancı sermayeli kurulacak şirketler adına yapılan başvurularda aranmaz),
- Şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilere ait noter tasdikli imza sirküleri,
- Şirket kuruluşunu gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi asılları veya tasdikli örnekleri (kurulacak şirket adına yapılan yabancı sermayeli yatırımlara ait müracaatlarda aranmaz).
- Ve Müsteşarlığın yatırım türüne bağlı olarak gerekli gördüğü her türlü doküman.

Teşviklerden yararlanmak isteyen yatırımcıların, YTB için yukarıda belirtilen dokümanlar ve bilgiler ile birlikte yetkili birimlere başvurmaları gerekmektedir. Arsa, bina, inşaat, makina ve teçhizat ile ilgili miktarlar da yatırımcının vereceği bilgiler arasında yer almalıdır. Taşımacılık yatırımları dışındaki yatırımlar ile ilgili başvurularda onaylanmış yerli ve ithal makina ve teçhizat (otomobiller, uçaklar ve helikopterler hariç) listeleri eklenmelidir.

5. YTB'nin Revizesi ve Yatırım Süresinin Uzatılması

YTB'nce sağlanan teşviklerden yararlanmak için YTB'nde belirtilen karakteristik değerlere, şartlara ve zaman kısıtlamalarına uymak gerekmektedir. Ancak, bu değerler belirli şartlarda revize edilebilir.

5.1 Revize

YTB'de kayıtlı olan değerler nihai değerler olmayıp, yatırımın her aşamasında tevsik edilen bilgi ve belgelere istinaden yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesini düzenleyen merci tarafından değişiklik yapılabilir.

Teşvik belgesinin sabit yatırım tutarında 100%'ün üzerinde meydana gelecek artış ya da 50%'nin üzerindeki azalışlarda yatırımcılar, belgenin halen geçerli olması kaydıyla teşvik belgesini düzenleyen merciyeye müracaat ederek, YTB'nin revizesini talep edebilir. Ancak, yatırım indirimi ve/veya kredi kullanımı açısından yatırımcıların talep etmeleri halinde 100% ya da 50% oranlarına bağlı kalmaksızın teşvik belgesi revize edilebilir.

Tamamlama vizesi esnasında gerçekleşme değerlerinin üzerinde yatırım indirimi veya vergi, resim ve harç istisnası ve kaynak kullanımını destekleme fonu istisnasından yararlandığının tespit edilmesi halinde fazladan uygulanan destek unsurları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

5.2 Uzatma

Geçerli mevzuat uyarınca YTB’de belirtilen süre dahilinde yatırımların tamamlanmaması durumunda, yatırım süresi bir kereye tabi olmak üzere Teşvik Belgesinde verilen orijinal yatırım süresinin yarısı kadar uzatılabilir. Yatırımın gerçekleşme durumu, altışar aylık dönemler halinde teşvik belgesini düzenleyen ilgili mercie bildirilir.

Müşteşarlığa veya yatırımın bulunduğu ildeki odaya veya yatırımın bulunduğu ile en yakın kambiyo müdürlüğüne, teşvik belgesi müracaatı odalarca değerlendirilen belgelerde ise ilgili odaya yatırım süresinin bitimini izleyen en geç üç ay içerisinde yatırım takip formu ile birlikte süre uzatımı talebinde bulunulabilir. Ancak, süre uzatımı taleplerinin yukarıda belirtilen mercilere yatırım süresinin bitimini müteakip üç aydan sonra yapılması halinde, önemli ölçüde yatırım harcaması yapıldığını tevsik eden bilgi ve belgelerin ibraz edilmesi durumunda ek süre verilebilir.

Öngörülen süre veya ek süre bitimini müteakip altı ay içinde yatırımın tamamlama vizesinin yapılmaması durumunda daha önce yararlanılan teşvikler cezaları ile birlikte geri alınır.

6. Yatırımların Tamamlanması

Yatırımcıların, teşvik belgesinde öngörülen süre veya ek süre bitimini izleyen altı ay içinde tamamlama vizesi için teşvik belgesi müracaatını değerlendiren mercie başvurmaları zorunludur.

Teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen yatırımın tamamlama vizesi işlemleri, teşvik belgesi müracaatını değerlendiren merci tarafından yapılır. Müşteşarlığa yapılan müracaatlara istinaden Müşteşarlık, tamamlama vizesi işlemleri için yatırımın bulunduğu ildeki valiliği veya ilgili odayı görevlendirebilir. Tamamlama vizesi işlemleri, raporun ilgili merci tarafından Müşteşarlığa gönderilmesi sonucunda Müşteşarlıkça yapılır.

YTB’de belirtilen çevre koruma ile ilgili koşulların yerine getirilmemesi durumunda, tamamlama vizesi onaylanmayacaktır. Ancak, yatırım bölgesinde kurulmuş Organize Sanayi Bölgesi otoriteleri yine bu Organize Sanayi Bölgesinde çevre koruma ile ilgili bir tesis kurulmasını üstleniyorlarsa, tamamlama vizesi onayı yapılacaktır.

Ekspertiz işlemlerinin kamu kuruluşlarınca yapılması durumunda, görevlendirilecek ekspertizlerin yol ve konaklama giderleri yatırımcı tarafından karşılanacaktır.

Yatırım teşvik mevzuatına uyulmaması, YTB’de belirtilen şartların ve özelliklerin yerine getirilmemesi, değişiklik yapılması, yatırımın bütünlüğünün bozulması ve devlet yardımları ile ilgili belgeler üzerinde tahrifat yapılması durumunda yardım bütün olarak veya kısmi olarak iptal edilir ve Müşteşarlığa geri ödenir.

B. Sağlanacak Devlet Yardımları

1. Gümrük Vergisi ve Fon İstisnası

Teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat ithalatı, yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonundan istisnadır. Bu istisnadan faydalanabilmek için, ilgili makina ve teçhizatın YTB ekinde listelenmiş olması gerekmektedir. Ancak,

- binek araçları,
- otobüs (iki katlı otobüsler dahil),
- çekici (Euro I, Euro II, Euro III veya Euro IV normlarına uygun yeşil motoru haiz olanlar hariç),
- treyler (frigorifik olanlar hariç),
- yedek parça,
- mobilya,
- yat (motorbotlar dahil),
- kamyon (off road-truck tipi ile karayoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç),
- transmikser,
- kesintisiz güç kaynağı,
- beton santrali,
- forklift,
- beton pompası,
- inşaat malzemeleri,
- porselenden ve seramikten mamul sofraya ve mutfak eşyasının

teşvik belgesi kapsamında ithal edilmesi durumunda yürürlükteki İthalat Rejimi Kararında öngörülen oranlarda Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu tahsil edilir.

“Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilebilecek Maddelere İlişkin Tebliğ” hükümleri uyarınca ithali mümkün olan kullanılmış makine ve teçhizat (karayolu nakil vasıtaları hariç), bölgesel ve sektörel kısıtlamalar da göz önüne alınarak proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesi kapsamına dahil edilebilir. İthalat Rejimi Kararı uyarınca Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan alınacak yazıyla ithaline izin verilen münferit kullanılmış makine ve teçhizat da bölgesel ve sektörel kısıtlamalar dikkate alınmak suretiyle, proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesi kapsamına alınarak destek unsurlarından yararlandırılabilir.

Teşvik belgesi kapsamı ithal makine ve teçhizatın 5 yıl, yerli makine ve teçhizatın ise 2 yıl süre ile Müsteşarlığın izni olmaksızın devir, temlik, satış ve ihracı yapılamaz. Bu şartın sağlanmaması durumunda, ithalat sırasında istisnadan yararlanan gümrük vergisi, harç ve yükümlülükler taraflarca geri ödenir. Yerli makine ve teçhizat için sağlanan yardımlar, belirtilen koşulun yerine getirilmemesi durumunda geri alınır.

2. Yatırım İndirimi

Yatırım indirimi, kurumlar vergisi ve gelir vergisi mükellefleri için bir çeşit vergi istisnasıdır ve yatırımın tutarının belli miktarının vergi matrahından indirilmesi olarak tanımlanabilir.

24.04.2003 tarihinde yürürlüğe giren “Yatırım İndirimi Uygulamaları” ile ilgili son düzenlemeler şu şekildedir:

2.1 Yatırım indirimi matrahı ve oranı

24.04.2003 tarihinde yapılan değişiklikler ile yatırım teşvik belgesi alınmasına gerek kalmadan, dar mükellefiyete tabi olanlar dahil, ticari veya zirai kazançları bilanço esasına göre tespit edilen vergiye tabi mükellefler (adi ortaklıklar, kolektif ve adi komandit şirketler ile kurumlar vergisi mükellefleri dahil) faaliyetlerinde kullanmak üzere satın aldıkları veya imal ettikleri amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin maliyet bedellerinin %40'ını vergi matrahlarının tespitinde ilgili kazançlarından yatırım indirimi istisnası olarak indirim konusu yapabilirler.

2.2 Uygun Harcamalar

24.04.2003 tarihinde yayımlanan “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile aşağıda açıklanan harcamalar ile ilgili olarak yatırım indiriminin hesaplanmayacağı belirtilmiştir. Bu harcamalar dışındaki bütün harcamalar yatırım indiriminden faydalanabilmektedir:

- a. Bedeli 5 milyar liradan az olan iktisadi kıymetler (iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz eden iktisadi kıymetler haddin aşılmış aşılmadığının tespitinde bir bütün olarak dikkate alınır).
- b. Yurt içinde veya dışında daha önce kullanılmış olan iktisadi kıymetler (yüzer havuzlar ile oniki yaşından küçük gemiler hariç).
- c. Gayri maddi haklar (yatırım indiriminden yararlanan iktisadi kıymetlerin kullanılabilmesi için gerekli olan bilgisayar programları hariç).
- d. Mal ve hizmet üretimi ile doğrudan ilgili olmayan; alet, edevat, mefruşat ve büro demirbaşları.
- e. Bedelsiz olarak iktisap edilen iktisadi kıymetler.
- f. Satın alma suretiyle iktisap edilen veya inşa edilen binalar (mal ve hizmet üretim yeri olarak kullanılmak üzere inşa edilenler hariç).
- g. Arazi veya arsalar.
- h. Binek otomobili ve benzeri kara taşıtları, yat, kotra, tekne ve benzeri motorlu deniz araçları ile uçak ve helikopter gibi hava taşıtları (işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olanlar hariç).
- i. Yurt dışındaki yatırımlarda kullanılmak üzere alınan iktisadi kıymetler.

Yatırım indirimi istisnası tutarının hesaplanmasında amortisman tabi iktisadi kıymetin maliyet bedeli esas alınır. Malların “maliyet”i, mülke kazanç ya da değer katan bütün ödemelerin toplamıdır. Bu ödemeler varlıkların satın alınmasında işletmenin kıymetleri arasına dahil edildiği ve amortisman ayrılacak duruma geldiği güne kadar ortaya çıkan kur farklarını, senetlerdeki faiz ödemelerini, taşıma ve montaj giderlerini kümülatif olarak içermektedir.

2.3 Yatırım İndiriminin Endekslenmesi

Yatırım indirimi uygulaması, yatırım harcamaları Türk Lirası olarak belirtildiği yıl kabul edilecektir. İlgili yıla ait vergilendirilebilir gelir gösterilmemesi nedeniyle vergiye tabi kardan vergi indirimi yapılamaması durumunda, vergi matrahından indirim konusu yapılabileceği zamana kadar ileri atılır. Yatırım harcamalarının yapıldığı yıla ilişkin vergi matrahının tespitinde, kazancın yetersiz olması nedeniyle dikkate alınamayan istisna tutarı, izleyen yıllarda Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bu yıllar için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır. Yeniden değerlemenin kullanılmayan kısma, bir sonraki vergi yılında uygulanacağı dikkate alınmalıdır. Bu, enflasyonun/devalüasyonun etkilerinden bir ölçüde kurtulmayı sağlar.

2.4 Sabit Kıymetlerin Satışı

Yatırım indirimi istisnasına konu iktisadi kıymetleri, aktife alındıkları tarihten itibaren iki yıl içinde elden çıkaran mükellefler, bu iktisadi kıymetlerle ilgili olarak yatırım indirimi istisnası uygulama haklarını kaybederler. Bu durumda daha önce yararlanılan yatırım indirimi istisnası için herhangi bir işlem yapılmaz.

3. KDV Primi ve İstisnası

3.1 Türkiye’de KDV

Türkiye’de mal ve hizmet teslimlerine uygulanan vergi oranları %1, %8 ve %18 (genel oran) arasında değişir. Mal ve hizmetlerin ithalatı da KDV’ye tabidir. Türkiye’deki KDV uygulamaları hakkında daha fazla bilgi için lütfen PricewaterhouseCoopers KDV Rehber’ine başvurunuz.*

3.2 Makine ve Teçhizat için KDV İstisnası

KDV kanununa göre, YTB sahibi mükelleflere belge çerçevesinde makina ve teçhizat satışı KDV’den istisnadır. Bu istisna; YTB devrinde ya da YTB adı altında alınan makina ve teçhizat üzerinde uygulanabilir.

* KDV rehberine “www.vergiportali.com” adresinden ulaşabilirsiniz.

3065 sayılı Kanun'un 13. Maddesinin (d) bendi hükmü uyarınca, KDV mükellefi olmayan yatırımcılara KDV istisnası öngörülmeceğinden, teşvik belgesi taleplerinin değerlendirilmesi sırasında (tebliğ ile düzenleme yapıncaya kadar) şirket ve kooperatifler dışındaki yatırımcılardan KDV mükellefi olup olmadığının tevsiki veya beyan ve tahaddütünün alınması gerekmektedir.

4. Damga Vergisi ve Harç İstisnası

Yeni uygulama uyarınca, 1.1.2004 tarihinden geçerli olmak üzere,

- a. Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin birleşme, devir ve bölünmeleri nedeniyle yapılacak işlemler ile yurt içi ve yurt dışı kredi kuruluşlarınınca kullanılan ve ortalama vadesi bir yıl ve daha uzun süreli nakdi yatırım kredileri nedeniyle verilen teminatlarda ilgili işlemlerin 492 sayılı Kanun uyarınca harca tabi tutulmayacağı,
- b. Yurt içi ve yurt dışı kredi kuruluşlarından temin edilen ve ortalama vadesi bir yıl ve daha uzun süreli olan nakdi yatırım kredileri nedeniyle düzenlenen kağıtların (kredilerin kullanımları hariç) 488 sayılı Kanun uyarınca Damga Vergisinden istisna edileceği belirtilmiştir.

Söz konusu değişiklik uyarınca 1.1.2004 tarihi itibarıyla teşvik belgesi düzenlenmesi şartı aranmaksızın, yurt içi ve yurt dışı kredi kuruluşlarından temin edilerek kullanılan ve ortalama vadesi bir yıl ve daha uzun süreli nakdi yatırım kredileri nedeniyle verilen teminatlarda ilgili işlemler harçtan ve düzenlenen kağıtlar Damga Vergisinden istisna edilecektir.

Vergi Resim Harç İstisnası (VRHİ) ile ilgili kanun hükmü, yukarıda belirtildiği üzere 1.1.2004 tarihinde yürürlüğe girdiğinden, bu tarihe kadar Hazine Müsteşarlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nce düzenlenen yatırım teşvik belgelerinde, yatırımcılar tarafından talep edilmesi halinde mevcut uygulamaya devam edilecektir. Mevcut uygulama ise şu şekildedir:

Yatırımcının, yatırımın tamamlanmasını müteakip 2 yıl içinde 1,000 ABD Doları tutarında ihracat yapacağına dair taahhütte bulunması kaydıyla;

- Şirket kuruluşu,
- Teşvik belgesinde öngörülen özkaynak tutarını geçmemek üzere sermaye artırımını,
- Teşvik belgesinde öngörülen yabancı kaynak tutarını geçmemek üzere, yurt içinden veya dışından sağlanacak yatırım kredilerinin alınması,
- Teşvik belgeli yatırıma ilişkin gayri menkullerin ve irtifak haklarının aynı sermaye olarak konulması halinde bunların şirket adına tapuya tescilli işlemleri ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek kağıtlar harçlardan istisnadır.

5. Fondan Kredi Tahsisi

Bakanlar Kurulunun iznine göre Merkez Bankası'nda oluşturulan fonun amacı, yatırım finansmanı için düşük faizli kredi sağlamak amacıyla, yatırımları, ihracatı ve ülkeye döviz girdisi sağlayan aktiviteleri ve kredileri yönetmek ve teşvik etmektir.

Fon'dan;

- Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) yatırımları,
- Teknopark yatırımları, teknoparklarda yapılacak yatırımlar,
- Çevre korumaya yönelik yatırımlar
- Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu veya TÜBİTAK tarafından belirlenen öncelikli teknoloji alanındaki yatırımlar,
- Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar,
- Organize Sanayi Bölgesine taşınacak yatırımlar
- Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak imalat sanayi, tarımsal sanayi ve madencilik yatırımları.

için kredi tahsisi yapılabilir.

Kredi kullanımı için yatırımın kanunda belirtilen kriterleri yerine getirmesi gerekir. Krediler yeni makina ve teçhizat için verilir. Yatırımın amacına ulaşması için kullanılan makina ve teçhizat dışında, kredinin kapsamı:

- a) Ar-ge yatırımlarında; münhasıran araştırma ve geliştirme faaliyeti için kullanılan makine ve teçhizat ile yazılım giderlerinin %50'si,
- b) Çevre korumaya yönelik yatırımlarda; münhasıran çevre yatırımı için gerekli bina-inşaat ve makine ve teçhizat giderlerinin %50'si,
- c) Öncelikli teknoloji alanında yapılacak yatırımlarda, makine ve teçhizat ile yazılım giderlerinin %50'si,
- d) Teknoloji geliştirme bölgelerinde yapılacak yatırımlarda gerekli makine ve teçhizat ile yazılım giderlerinin %50'si,
- e) Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar kapsamındaki illere ve gelişmiş yörelerden kalkınmada öncelikli yörelere ve özel amaçlı bölgelere taşınacak yatırımlarda söküm, nakliye ve montaj giderlerinin %50'si,
- f) Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlarda faizsiz sabit yatırım tutarının %30'udur.

Ar-ge yatırımları, çevre korumaya yönelik yatırımlar, öncelikli teknoloji alanında yapılacak yatırımlar, teknoloji geliştirme bölgelerinde yapılacak yatırımlar, bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar kapsamındaki illere ve gelişmiş yörelerden kalkınmada öncelikli yörelere ve özel amaçlı bölgelere taşınacak yatırımlar için tahsis edilecek kredi miktarı 400 milyar Türk Lirasını, kalkınmada öncelikli yörelerde imalat sanayi, tarımsal sanayi ve madencilik konularında yapılacak yatırımlar için tahsis edilecek yatırım kredisi miktarı faizsiz sabit yatırımın %50'si kadar olup, bu miktar 500 milyar Türk Lirasını,

aracı bankaca işletme sermayesi yetersizliği de dikkate alınarak tespit edilecek işletme kredisi miktarı 200 milyar Türk Lirasını, yatırım ve işletme kredisinin birlikte kullanılması halinde ise toplam kredi miktarı 700 milyar Türk Lirasını geçemez.

Bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlar için tahsis edilecek yatırım kredisi miktarı ise 4,5 trilyon Türk Lirasını geçemez.

Kullandırılan kredilerin faiz oranı; yatırım kredilerinde %20, işletme kredilerinde ise %30'dur.

6. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeleri İlgilendiren Teşvikler (KOBİ)

KOBİ'lere verilen teşvikler aşağıda sektörel ve bölgesel sınırlamaları belirtilmiş yatırımları kapsar:

- İmalat ve tarımsal sanayi sektöründe faaliyette bulunan işletmelerden (çirçır ve entegre olmayan paketleme yatırımları hariç); arsa ve bina hariç, makine ve teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamının net tutarı 600 milyar Türk Lirasını aşmayan ve maksimum 250 işçi çalıştıran yatırımlar. (gelişmiş yörelerde araştırma ve geliştirme yatırımları, çevre korumaya yönelik yatırımlar, teknoparklarda yapılacak yatırımlar ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca belirlenen özel organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinden oluşan organize küçük sanayi bölgeleri dahil organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinde yapılacak yatırımlar hariç komple yeni yatırımlar için KOBİ teşvik belgesi düzenlenmez.)
- Çanakkale ve İçel kıyı şeridi ile Ürgüp, Avanos ve Nevşehir'e bağlı bölgeler hariç turizm yatırımları,
- Kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan sağlık yatırımları,
- Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak eğitim yatırımları ile gelişmiş ve normal bölgelerde yapılacak ilk ve orta eğitim yatırımlarına ait tevsi ve modernizasyon yatırımları,
- Madencilik yatırımları,
- Yazılım geliştirme,

YTB kapsamındaki KOBİ yatırımları bina-inşaat harcamalarını içeren yatırımlar için 2 yıl, diğer durumlarda 1 yıl içinde tamamlanmalıdır.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yararlanabileceği yardımlar:

- Yatırım dahilinde kullanılacak makina, teçhizat ve ham madde için yatırım ve işletme kredisi tahsisi:

İmalat ve tarımsal sanayi sektörlerinde yapılacak yatırımlar için sabit yatırım tutarının aşağıda belirtilen oranlarında yatırım kredisi tahsis edilir:

Ölçek	Kalkınmada Öncelikli Yöre	Normal Yöre	Gelişmiş Yöre
Mikro (1-9 çalışan kişi sayısı)	%60	%50	%40
Küçük (10-49 çalışan kişi sayısı)	%50	%40	%30
Orta (50-250 çalışan kişi sayısı)	%40	%30	%20

Yatırım kredisindeki (makina ve teçhizat alımı için tahsis edilen krediler) faiz oranı; kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlar için %10, diğer yörelerde için %15'tir. İşletme kredilerine (ham madde alımı için kullanılan krediler) uygulanan faiz oranları %15 ve %25'tir. Kredilerde vade maksimum 4 yıl (yatırım kredileri) ve 2 yıla (işletme kredileri) kadar çıkabilir.

- Yatırım indirimi,
- Makine ve teçhizat alımı için KDV istisnası
- Gümrük vergisi ve Toplu Konut Fonu istisnası (kullanılmış makina ve teçhizat ithalatı hariç),
- Vergi, resim ve harç istisnası

III. Olağanüstü Hal Bölgesi ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Yatırımlar İçin Teşvikler

1. 4325 Sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınma Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun Amacı

Bu kanun ile, kalkınmada öncelikli ve olağanüstü hal bölgelerinde gerçekleştirilecek yatırımlar için vergi teşviklerinin uygulanması ve yatırımlarda bedelsiz kamu arsa ve arazisi temin etmek suretiyle yatırımların ve istihdam imkanlarının artırılması hedeflenmektedir.

2. Bölgesel Sınıflandırma

- Olağanüstü Hal Bölgesi ve Kalkınmada öncelikli bölgeler olarak tanımlanan Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van
- Fert başına Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'sı 1,500 ABD Dolarının altında olan ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından -0.5 ve daha düşük olarak belirlenmiş Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Erzurum, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Ordu, Şanlıurfa ve Yozgat

4325 sayılı Kanun'da belirtilen yardımlardan yararlanacaktır.

3. Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası

Bu muafiyet, kalkınmada öncelikli ve az gelişmiş bölgelerde faaliyet gösteren çalışanlar üzerindeki vergi yükünü azaltmayı/kaldırmayı amaçlar. Belirtilen bölgelerde 1.1.1998 ve 31.12.2000 tarihleri arasında iş kuran ve bu işletmelerde en az 10 işçi çalıştıran yatırımcılar, işin başladığı yıldan sonraki (yatırım dönemi dahil) 5 vergilendirme dönemi için gelir ve kurumlar vergisinden istisnadırlar. Fakat, muafiyetin sadece belirtilen bölgelerde elde edilen gelire, minimum istihdam koşullarının her bir vergilendirme döneminde yerine getirilmesi şartıyla uygulanacağı dikkate alınmalıdır.

Buna ilaveten, istisna sürecinin sonunda, minimum istihdam koşullarının 31.12.2007 tarihine kadar yerine getirilmesi şartıyla, yatırımcılar gelir veya kurumlar vergisi indirimlerinden yararlanabilirler. İndirim Oranları miktarları aşağıdaki şekildedir:

- 10 kişilik istihdam için % 40
- 11-50 kişilik istihdam için % 40 oranına her bir işçi için kişi başına 0.5 puan eklemek suretiyle bulunur

- 51-+ kişilik istihdam için % 60

1.1.1998'den önce kapsama dahil illerde işyeri bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, 31.10.1997 tarihinden önce vermiş oldukları en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilave olarak yeni işe aldıkları ve bu işyerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçi sayısının 10 ve daha fazla olması halinde, 1.1.1998-31.12.2007 tarihleri arasında bu işyerlerinden elde ettikleri kazançları üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergisine yukarıda belirtilen oranlarda indirim uygulanır.

4. Diğer Kriterler

4.1 4325 Sayılı Kanun Çerçevesinde Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi

Kalkınmada Öncelikli Bölgelerde (esasen Organize Sanayi Bölgelerinde yapılan yatırımlar) gerçekleştirilecek ve bu sayede istihdam artışı sağlayacak yatırımlar, Hazine'ye ait olan taşınmaz malların devrinden yararlanacaklardır. Belirtilen bölgelerde yatırım yapmak isteyen yatırımcılar, 5 sene boyunca en az 10 kişilik istihdamı sağlamalıdır.

IV. Serbest Bölgelerde Sağlanan Teşvikler

Serbest bölgeler Türkiye gümrük sınırları dışında kabul edilmelerine rağmen Türkiye içinde coğrafi olarak belirlenmiş bölgelerdir. Serbest bölgeler; ihracat amaçlı yatırımı ve Türkiye’de üretimi arttırmanın, döviz ve teknoloji girişini hızlandırmanın, dış finans ve ticaret olanaklarının kullanımını arttırmanın yanısıra, Türkiye’nin konumundan yararlanmak isteyen yatırımcıları desteklemek amacı ile oluşturulmuşlardır.

3218 sayılı Kanun serbest bölgelerle ilgili olarak Türkiye’deki ticaret ve sanayi projelerini geliştirme amacıyla hazırlanmıştır.

Serbest bölgelerde faaliyet göstermek isteyen gerçek ve tüzel kişiler, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü’nden izin almalıdırlar. Bu bölgelerdeki işlemlerin Serbest Bölgeler Mevzuatına uygun olduğunu denetlemek için kurulmuş olan ‘Bölge Müdürlüğü’ mevcuttur.

Şu anda faaliyette olan serbest bölgeler ve yakın gelecekte faaliyete geçmesi beklenen bölgeler Ek 2’de belirtilmiştir.

Serbest Bölgeler Kanunu’na göre, serbest bölgelere sağlanan başlıca teşvik ve muafiyetler aşağıda açıklanmıştır:

1. Gelir ve Kurumlar Vergisi

Serbest bölgelerde elde edilen kazançlar ve gelir, Türkiye dahil herhangi bir ülkeye transfer edilebilir. Serbest bölgelerde, gerçek ya da tüzel kişiler tarafından elde edilen gelir, kambiyo mevzuatına uygun olarak Türkiye’ye gönderildiği zaman gelir ve kurumlar vergisi dahil her tür vergiden muaftır.

Buna ilaveten, Serbest Bölgelerde hizmet karşılığı ödenen maaşlar da gelir vergisinden muaftır.

2. KDV

Serbest Bölgelerde gerçekleştirilen işlemler KDV’ye tabi değildir. Türkiye’den serbest bölgelere yapılan satışlar ihracat olarak kabul edilir ve Serbest Bölge Firmaları ürünleri Türkiye’den katma değer vergisi uygulanmamış ihraç fiyatından alabilirler. Buna ek olarak, Türkiye’deki bir Serbest Bölge’den diğer Serbest Bölgelere ve yurt dışından Serbest Bölgelere giren ürünler KDV’ye tabi değildir.

3. Gümrük Vergileri

Genel olarak, üçüncü ülkelerden Türkiye'ye ithal edilen mallar (Gümrük Birliği kapsamında ithal edilen mallar hariç) gümrük vergisine tabidir. Fakat, Türkiye'de, AB ülkelerinde ya da üçüncü ülkelerde üretilen mallar ya da serbest dolaşımda olan mallar, Serbest Bölgelere girerken gümrük vergisine tabi değildirler. Serbest Bölgelerden Türkiye'ye yapılan ithalat dış ticaret rejimine tabidir.

4. Damga Vergisi

Türk Vergi Kanunlarına göre, damga vergisi kontrat, anlaşma, akreditif, garanti mektubu, finansal tablolar ve maaş bordrosu gibi hemen hemen her türlü hukuksal belgeye uygulanır. Damga Vergisi oranı, belge değerinin % 0.15- % 0.75 oranları arasında değişmekte ve ayrıca bazı belirli durumlarda da vergi maktu tutarlar üzerinden ödenmektedir.

Serbest Bölgelerde gerçekleştirilen işlemler Damga Vergisi'nden muaftır. Fakat, sözleşmeler Türkiye'de resmi mercilere bildirilecekse, damga vergisine tabidir.

5. Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu

Kabul kredili ithalat, vadeli akreditif ya da nakit karşılığı teslim ve yerel olarak ya da yurt dışından elde edilen krediler (vadesi ortalama 1 yıldan fazla olan krediler hariç) %3 KKDF'ye tabidir. Fakat, Serbest Bölge'ye giren mallar ve vadesi ne olursa olsun alınan krediler KKDF'den muaftır.

6. Diğer vergi ve harçlar

Özel Hesaba yapılan ödemeler ve sosyal güvenlik vergileri dışında diğer hiçbir vergi ya da harç ödemeleri Serbest Bölgelerde geçerli değildir.

V. Damga Vergisi Ve Harç Muafiyeti - 3505 Sayılı Kanun

3505 Sayılı Kanun

3505 sayılı Kanun'a göre, ihracat ve döviz sağlamaya yönelik yatırımlar aşağıda belirtilmiş olan yardımlardan yararlanacaklardır:

- İhracat işlemleri,
- Yatırım Teşvik Belgesi(YTB) kapsamında döviz kazandırıcı faaliyetler ve YTB ile bağlantılı olan ithalat işlemleri,
- İhracat veya döviz kazandırma taahhüdünde bulunulan ve yatırım teşvik belgesine bağlanmış yatırımlar için alınan yatırım kredileri ile bu belge kapsamındaki şirket kuruluşu ve sermaye artırımı, gayrimenkullerin ve irtifak haklarının aynı sermaye olarak konulması halinde bunların şirket adına tapuya tescil işlemleri,

ve bu işlemler ile ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, 31.12.2003 tarihine kadar damga vergisinden ve harçlardan muafır.

VI. Yap-İşlet-Devret (YİD) ve Yap-İşlet (Yİ)

1. YİD Modeli

Bu uygulama ile, özel şirketlerin ileri teknoloji ve yüksek maddi kaynak gerektiren bazı yatırım ve hizmetlerini YİD Modeli çerçevesinde yapmaları sağlanmıştır. İlgili mevzuat dahilinde Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet modelleri geliştirilmiştir.

YİD modeli, ileri teknoloji ve yüksek maddi kaynak gerektiren, özellikle enerji ve altyapı projeleri gibi projelerin gerçekleştirilmesi için kullanılan bir finansman modelidir. Devlet, üretilen mal ya da hizmetleri belirli bir süre sonra belirli bir fiyattan alma garantisini verir. Bu süre 49 yılı geçmez. YİD modeli aşağıda belirtilen yatırımların finansmanında kullanılabilir:

- Köprüler
- Tüneller
- Barajlar
- Sulama Kanalları
- Su arındırma ve kanalizasyon sistemleri
- Haberleşme ağları
- Madencilik işlemleri
- Fabrikalar
- Çevre kirliliği önleme sistemleri
- Otoyol ve demiryolu inşası
- Yeraltı ve yerüstü otoparkları
- Deniz ve hava limanları
- ve ilgili diğer yatırımlar

İlgili kanunlara göre, YİD modeli kapsamındaki projeler için gerçekleştirilen işlemler damga vergisi ve harçlardan muaftır.

2. Yİ Modeli

YİD ve Yİ modelleri arasındaki temel fark, yatırımcı firmanın yatırımın mülkiyetini sürdürmesi ve ilgili hizmetleri işletme dönemi sırasında satın almasıdır. Yİ modeli elektrik santrallerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın izniyle, inşa edilmesi ve işletilmesi amacıyla düzenlenmiştir.

VII. Teknoparklarda Uygulanan Teşvikler

Teknoparkların kurulması ve işletimi ile ilgili faaliyetler T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın uygun göreceği teşviklerden yararlandırılır. Teşviklerden yararlanmak için, Kurucu Kuruldan onayın alınmasından sonra İşletme Yönetimince T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'na gereken başvurunun yapılması ve işlemlerin tamamlanması gerekmektedir.

Teknoparklarda yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım ve AR-GE'ye dayalı üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları, faaliyete geçilmesinden itibaren beş yıl süre ile gelir ve kurumlar vergisinden istisnadır. Bakanlar Kurulu, seçilen, hedef alınan, belirli teknolojik alanlar ve ürünler için on yıl kadar bu süreyi uzatabilir.

Teknoparklarda çalışan araştırmacı, yazılımcı ve AR-GE personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, Bölgenin Kuruluş tarihinden itibaren on yıl süre ile her türlü vergiden istisnadır.

Gelir ve Kurumlar vergisi mükelleflerince teknoparklarda AR-GE faaliyetlerinde bulunan kişi, kurum veya kuruluşlara makbuz karşılığı sponsor olarak yapılan bağış ve yardımlar toplamı, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddelerinde belirtilen oran ve esaslar dahilinde indirimine tabi tutulur.

Türkiyede Faaliyet gösteren Teknoparklar:

1. Ankara Teknoloji Geliştirme Bölgesi
2. GOSB Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi
3. İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi
4. İstanbul Teknik Üniversitesi Arı Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi
5. Hacettepe Teknoloji Geliştirme Bölgesi
6. Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi
7. Yıldız Teknik Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi
8. Kocaeli Teknoloji Geliştirme Bölgesi
9. İstanbul Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi
10. Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi
11. TUBİTAK Marmara Teknoloji Geliştirme Bölgesi
12. ODTÜ Teknoparkı

VIII. Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinde ve Devrinde Elde Edilecek Kazançlara Uygulanan Vergisel Teşvik

Türk denizciliğinin geliştirilmesini hızlandırmak ve ekonomiye katkısını arttırmak amacıyla Türk Uluslararası Gemi Sicili oluşturulmuştur. Türkiye’de yerleşik Türk ve Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile Türkiye’de Türk mevzuatına göre kurulmuş şirketlere ait gemiler ve yatlar Türk Uluslararası Gemi Siciline tescil ettirilmektedir.

Söz konusu gemilerin işletilmesinden ve devrinden doğan kazançlar gelir ve kurumlar vergisi ile fonlardan, gemilerde çalışan personele ödenen ücretler ise gelir vergisinden istisnadır.

Buna göre söz konusu sicile kayıtlı gemilerin işletilmesi faaliyeti ,

- Gelir vergisi mükelleflerince (dar mükellefler dahil) yapılması halinde gelir vergisine,
- Kurumlar vergisi mükelleflerince (dar mükellefler dahil) yapılması halinde kurumlar vergisine, tabi değildir.

Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin devrinden elde edilen kazançlar da gelir ve kurumlar vergisine tabi değildir.

Ayrıca gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilen bu kazançlar tevkifata da tabi tutulmamaktadır.

Ancak söz konusu gemi işletmeciliğinden elde edilen kazançların ortaklara kar payı olarak dağıtılması halinde, kurum kazancının tamamen veya kısmen gemi işletmeciliğinden elde edilip edilmediğine bakılmaksızın, kar payı elde eden tam mükellef gerçek kişiler tarafından vergi alacağı da hesaplanarak menkul sermaye iradı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Ek I

Gelişmiş yörelerde tüm yatırım cinsleri için teşvik belgesi düzenlenebilecek konular:

1. Eğitim yatırımları,
2. Sağlık yatırımları,
3. Turizm yatırımları,
4. Elektronik sanayi yatırımları,
5. Çevre korumaya yönelik yatırımlar,
6. Öncelikli teknoloji alanında yapılacak yatırımlar,
7. Teknoloji geliştirme bölgelerinde yapılacak yatırımlar,
8. Ar-Ge yatırımları,
9. Enerji dahil altyapı yatırımları,
10. Tersane yatırımları (gemi inşa, yüzer havuzlar dahil bakım ve onarım tesisleri),
11. Gemi ve yat inşa yatırımları,
12. Maden istihracına yönelik yatırımlar,
13. Bilişim teknolojisi yatırımları,
14. Yazılım geliştirme yatırımları,
15. Uçak ve helikopter yatırımları,
16. Genel amaçlı rehabilitasyon merkezleri (zihinsel ve bedensel engelli çocuklar ile yaşlılar için rehabilitasyon merkezleri dahil) ve huzurevleri yatırımları,
17. Uluslararası rekabet gücü kazandıracak, yüksek teknoloji gerektiren, katma değeri yüksek, vergi gelirleri ve istihdam artırıcı özelliklerden en az ikisini içeren ve 250 milyon ABD Doları karşılığı Türk Lirasını aşan sınai yatırımlar,
18. Yüksek teknoloji gerektiren, katma değeri yüksek, vergi gelirlerini ve istihdam artırma özelliklerinden bir veya birden fazlasını içeren ve sabit yatırım tutarı 50 milyon ABD Doları karşılığı Türk Lirasının üzerindeki Müsteşarlıkça uygun görülecek yatırımlar,
19. Fuar ve Sergi Merkezleri Yatırımları,
20. Müze, Kongre, Kültür ve Gösteri Merkezleri Yatırımları,
21. Spor Kompleksi Yatırımları,
22. Soğuk Hava Depoları veya Antrepo Yatırımları,
23. Yurt Dışına Yönelik Tedarik Zinciri Hizmetleri (Lojistik) Yatırımları,
24. Kara, Deniz, Hava ve Demiryolu Kombine Konteyner Taşımacılığı Yatırımları,
25. Uluslar arası Yolcu Taşımacılığına Yönelik Otobüs Yatırımları,
26. Havaalanı Yer Hizmetleri Yatırımları,
27. Radyo, Televizyon, Veri Yayıncılığı Hizmetlerine Yönelik Yatırımlar ile Haberleşme Yatırımları,
28. Elektronik Rehberlik Hizmetleri Yatırımları,
29. Ürünlerin Tasarımı, Testi ve Kalite Kontrolü ile Kalibrasyon, Klaslandırma ve Sertifikalandırma Hizmetleri Yatırımları,
30. İlaç Sanayi Yatırımları,
31. Kıymetli Metal ve Taş İşleme Yatırımları,

32. Sınai Kalıp Üretimi Yatırımları,
33. Basın ve Basım Sanayi Yatırımları,
34. Zemin Etüdü ve İslahına Yönelik Hizmet Yatırımlar,
35. Fotogrametrik Usullerle Harita Yapımı Yatırımları,
36. Müteahhitlik Hizmetlerine Yönelik Yatırımlar,
37. Liman, İskele, Rıhtım ve Balıkçı Barınağı Yatırımları,
38. Liman, İskele ve Rıhtım Hizmetleri Yatırımları,
39. Römorkaj ve Klavuzluk Hizmetleri Yatırımları,
40. Demiryollarının Kiralanması Suretiyle Yük ve Eşya Taşımacılığı Yatırımlar,
41. Belediye ve İl Özel İdareleri Tarafından Gerçekleştirilecek Toplu Ulaşım ve Hizmet Yatırımları,
42. İş Makinalarının Servis Bakım ve Onarım İstasyonları Yatırımları,
43. Otomasyon Yatırımları,
44. Mevcut Otomotiv Üretim Tesisleri İçerisinde Yer Tahsis Edilmek Suretiyle Bu Tesislerde Üretilen Ürünlere Ara Malı Sağlayacak Yan Sanayi Yatırımları,
45. Turizm, fuar ve sergi merkezleri, kongre-kültür-gösteri merkezleri, sağlık-spor merkezleri gibi birden fazla hizmet üretiminin birlikte gerçekleştirileceği hizmet kompleksi yatırımları.
46. Petrol dağıtım şirketlerinin muhtelif illerdeki ana depo ve dolun tesislerinde petrol ve türevlerinin kalitesinin yükseltilmesine yönelik taşıt araçları hariç yapılacak hizmet yatırımları

Ek II

İmalat Yatırımları

Gıda ve İçki
Orman ürünleri
Dokuma ve giyim
Deri ve Kösele
Kağıt
Kimya
Lastik-plastik
Cam ve cam ürünleri
Demirdışı metaller
Madeni ürünler
Makina imalatı
Taşıt araçları ve ilgili yan sanayi (gemi ve yat yatırımları hariç)
Elektrikli ve elektriksiz makinalar
Meslek-bilim-ölçü-optik-donanım
Elektronik
Çimento
Kil ve çimento ürünleri
Ambalaj malzemesi
Sabit ve ofis teçhizatı üretimi

Tarımsal Sanayi Yatırımları

Entegre et ve et ürünleri
Entegre süt ve süt ürünleri
Olta yemi ürünleri
Tarım ürünlerinin işlenmesi

Ek III

I Şu anda faaliyette olan Serbest Ticaret Bölgeleri

- Mersin (1987)
- Antalya (1987)
- Ege (1990)
- İstanbul Atatürk Havalimanı (1990)
- Trabzon (1992)
- İstanbul Deri ve Endüstri (1995)
- Doğu Anadolu (1995)
- Mardin (1995)
- İMKB Uluslararası Menkul Kıymetler (1997)
- İzmir Menemen Deri (1998)
- Rize (1998)
- Samsun (1998)
- İstanbul Trakya (1998)
- Kayseri (1998)
- Avrupa (1999)
- Gaziantep (1999)
- Adana-Yumurtalık (1999)
- Bursa (2001)
- Denizli (2000)
- Kocaeli (2001)
- Tübitak-Marmara Araştırma Merkezi Teknoloji (2002)

II Yerleri ve sınırları Bakanlar Kurulu Kararı ile açıklanmış olan Serbest Bölgeler:

- İstanbul Kıyı Bankacılığı,
- Zonguldak-Filyos,
- İpekyolu Vadisi,

PricewaterhouseCoopers Türkiye Ofisi ve Kontaklar

Süleyman Seba Cad. No: 48, BJK Plaza, B Blok K.9
34357 Akaretler, Beşiktaş-İstanbul
Telefon : (212) 326 60 60
Faks : (212) 326 60 50

Büyükdere Cad. No: 111, Kat 3-5
34394 Gayrettepe, İstanbul
Telefon : (212) 355 58 58
Faks : (212) 355 58 50

Paris Cad. No:12/4
06540 Kavaklıdere, Ankara
Telefon : (312) 410 45 45
Faks : (312) 410 45 50

Hürriyet Bulvarı No:4/1
Kat 6/605, Kavala Plaza
35210 Alsancak, İzmir
Telefon : (232) 497 70 70
Faks : (232) 497 70 50

Kontakt İsimler : Erdoğan Öcal, Vergi Ortağı
Tel : (212) 326 60 80
Faks : (212) 326 64 05
E-mail : erdogan.ocal@tr.pwc.com

: Yüksel Toparlak, Kıdemli Müdür
Tel : (212) 326 60 82
Faks : (212) 326 64 19
E-mail : yuksel.toparlak@tr.pwc.com

: Cenk Ulu, Müdür
Tel : (212) 326 64 24
Faks : (212) 326 64 25
E-mail : cenk.uldu@tr.pwc.com

www.pwc.com/tr
www.vergiportali.com

Your worlds Our people